

Sydkraft AB

Finansdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till

fredrik.forsberg@regeringskansliet.se

Sydkraft AB

Box 94
201 20 Malmö
www.uniper.energy

Johan Svenningsson

VD Sydkraft AB

Besöksadress:
Pulpetgatan 20
215 37 Malmö

Organisationsnummer:
559012-0316

Remiss av utkast till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden (KN2025/00292)

6 mars 2025

Detta yttrande lämnas av Sydkraft AB (Uniper). Uniper är en internationell energikoncern med verksamhet i mer än 40 länder. I Sverige är Uniper en stor elproducent och vi har produktionsanläggningar runt om i landet med fossilfri vattenkraft och kärnkraft samt Nordens största topp- och reservkraft. Samtidigt driver vi flera industriprojekt i Sverige för att möjliggöra omställningen av processindustrin, sjöfarten och transporter.

Uniper vill inledningsvis tacka för att vi ges möjlighet att yttra oss över det remitterade förslaget att införa en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv. Nedan följer först Unipers övergripande synpunkter på förslaget och den remitterade promemorian. Som bilagor finns även Unipers kommentarer gällande det föreslagna utkastet till förordning (*bilaga 1*) respektive svar på för kommissionens av betydelse för prövningen av den strategiska reserven som statligt stöd (*bilaga 2*).

Ärendet

Den föreslagna förordningen om en kapacitetsmekanism för elmarknaden syftar till att möjliggöra upphandling och tillhandahållande av en strategisk reserv på elmarknaden. Den strategiska reserven ska säkerställa tillräcklig effekt i de två sydligaste elområdena (SE3 och SE4). Bedömningen att det bör finnas en kapacitetsmekanism för elmarknaden i Sverige redovisades i proposition 2024/25:48 En kapacitetsmekanism för elmarknaden. Propositionen var resultatet av det förslag som remitterades under våren 2024.

Övergripande synpunkter gällande promemorian Införande av en kapacitetsmekanism för elmarknaden i form av en strategisk reserv (KN2025/00292)

Uniper delar regeringens bedömning att det bör finnas en kapacitetsmekanism i Sverige även efter 2025. Som ett komplement bör regering och berörda myndigheter

fortsätta att sträva efter ökad tillgänglig handelskapacitet inom Sverige och utveckla marknaderna för stödtjänster och flexibilitet.

Uniper vill i sammanhanget också lyfta avsaknaden av realtidsinformation från reglermarknaden, vilket innebär att marknadens aktörer inte har nödvändig information för att agera, vilket speciellt gäller efterfrågeflexibilitet.

Enligt promemorian föreslås en kombination av ettåriga avtal och avtal på två till fem år för att det enligt regeringen förbättrar möjligheterna för flera kapacitetsleverantörer att lämna anbud. Uniper menar att behovet under den första avtalsperioden sannolikt kommer bestå av ettåriga avtal. Däremot bör fleråriga avtal upphandlas parallellt med att de ettåriga avtalen upphandlas under 2025.

I de fall flerårigt avtal ingås och den avtalade starttiden för avtalen ligger 24 månader framåt i tiden anser Uniper att bör det vara möjligt att ingå även ettåriga avtal under mellanperioden i de fall detta är tekniskt möjligt.

Uniper konstaterar att ju längre avtalsperioden är desto större blir möjligheterna att investeringar blir affärsmässigt försvarbara. Den maximalt tillåtna avtalslängden bör i stället för 5 år kopplas till den beslutade giltighetstiden för den strategiska reservens i enlighet med elmarknadsförordningen. Om kapacitetsmekanismen exempelvis godkänns för 10 år bör det vara möjligt att upphandla lika långa avtal. Det skulle ytterligare förbättra möjligheten att göra nödvändiga investeringar.

Enligt regeringens förslag ska det inte ställas krav på fossilfria källor på de årliga upphandlingarna till skillnad från upphandlingen av de längre avtalen. I dessa fall menar regeringen att Svenska kraftnät bör kunna acceptera alla anbud som innebär en samhällsekonomiskt försvarbar kostnad för att undvika en manuell frånkoppling. Det här är en strategisk fråga för Uniper. Under det första året kommer vi av tekniska skäl inte kunna erbjuda fossilfri produktion varför vi, åtminstone under en inledande tidsperiod, inte har någon invändning emot förslaget. På sikt menar Uniper att det däremot är önskvärt att det finns ett starkt incitament även för resurser som ingår ettåriga avtal att bli fossilfria. Det skulle kunna möjliggöra investeringar med kort återbetalningstid.

För att säkerställa att avrop av upphandlade resurser kan ske på ett effektivt sätt föreslås Svenska kraftnät ges möjlighet att sätta en lägsta nivå på budstorlek. Uniper anser att promemorian inte är tillräckligt tydlig avseende frågan om lägsta nivå på budstorlek och möjlighet till aggregering.

Det framgår vidare att regeringen gör bedömningen att krav på automatisk aktivering inte är kostnadseffektivt, eftersom den strategiska reserven är avsedd att aktiveras ytterst sällan. Regeringen menar vidare att krav på automatisk aktivering kan innebära kostnadsdrivande investeringar. Uniper delar bedömningen att ett krav på automatisk aktivering är oproportionerligt kostnadsdrivande. Däremot anser Uniper att de resurser som deltar bör vara reglerobjekt som kan realtidsövervakas från Svenska kraftnät för att säkerställa en effektiv aktivering och tillämpning. Därtill menar Uniper att det bör förtydligas om minsta anslutningsspänning ska kravställas alternativt tas med i beaktan vid utvärdering av kvalitet och lämplighet.

I promemorian görs bedömningen att mindre resurser kan komma att utgöra mellan 4 procent och 89 procent av reserven. Det gäller vid ett antagande att reservens storlek är densamma som den effektreserv som upphandlats för vintern 2024/25 (562 MW). Uniper ifrågasätter varför detta antagande görs då det är beräkningen av LoLE (dvs antalet timmar med förväntad effektbrist) och VoLL (värdet av förlorad last) som ska bestämma storlek på strategisk reserv.

Bilaga 1

Unipers kommentarer gällande det föreslagna utkastet till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden

6 § *En resurs som ingår i den strategiska reserven ska [...]*

2. *ha en aktiveringstid som inte överstiger 14 timmar,*

Kommentar: Uniper menar att resurser med förmågan att vid behov erbjuda kortare aktiveringstid än 14 timmar bör premieras. I nuvarande effektreserv har Svenska Kraftnät möjlighet att beordra den deltagande anläggningen till 2 timmar beredskap vilket används när det finns förhöjd risk för knapphet. Detta tycks vara den mest frekvent använda funktionen i nuvarande avtal. Uniper menar att det bör beaktas och återspeglas i förordningen.

6 § *En resurs som ingår i den strategiska reserven ska [...]*

3. *kunna tillhandahålla avropad kapacitet kontinuerligt under minst 12 timmar,*

Kommentar: Uniper menar att 12 timmar framstår som ett krav i underkant vilket också tycks bekräftas i promemorian. Av promemorian framgår att analysen av simuleringsresultaten visar att effektbrister som varade 10 till 15 timmar observerades vid flera tillfällen. Det bör beaktas och återspeglas i förordningen.

Uniper menar att det också bör ställas krav på repeterbarhet då behovet av en strategisk reserv kan uppkomma flera dagar efter varandra i samband med exempelvis uthålligt kallt väder eller störning.

4. *även i övrigt vara lämplig för ändamålet när det gäller tillgänglighet och uthållighet, och*

Kommentar: Uniper anser att de resurser som deltar bör vara separata reglerobjekt (bestående av en eller flera aggregerade enheter) med realtidsrapportering av aktiv effekt till Svenska Kraftnäts driftcentral för att ge dem möjlighet att överblicka driftläget och tillgängligheten av de resurser som ingår i den strategiska reserven.

8 § *Svenska kraftnät får kräva att en resurs genomgår tester för att kontrollera att den motsvarar kraven i 6 § och uppfyller de utsläppsgränser för kapacitetsmekanismer som anges i artikel 22.4 i EU:s elmarknadsförordning.*

Kommentar: Uniper anser att det är otydligt vem som bär kostnaden för genomförande av dessa verifieringsprov och om det kommer förenas med ytterligare villkor.

12 § *Ett avtal enligt denna förordning ska avse tillgång till en resurs, antingen*

1. *under den närmast kommande perioden från och med den 16 november till och med den 15 mars, eller*
2. *under 2–5 år, med leverans inom 12–24 månader från det att upphandlingen avslutas.*

Kommentar: Uniper konstaterar att ju längre avtalsperioden är desto större blir möjligheterna att investeringar blir affärsmässigt försvarbara. Den maximalt tillåtna avtalslängden bör i stället för 5 år kopplas till den beslutade

giltighetstiden för den strategiska reservens i enlighet med elmarknadsförordningen. Om kapacitetsmekanismen exempelvis godkänns för 10 år bör det vara möjligt att upphandla lika långa avtal, det skulle ytterligare förbättra möjligheten att göra nödvändiga investeringar.

Uniper menar att det bör framgå av förordningen hur exempelvis årliga revisioner och andra planerade otillgängligheter ska hanteras i fleråriga avtal.

13 § Ett avtal enligt denna förordning ska innefatta en skyldighet för kapacitetsleverantören att betala ersättning till Svenska kraftnät, om en resurs inte hålls tillgänglig på det sätt som avtalats. Ersättningen ska baseras på avtalad kapacitet och den tid under vilken resursen inte har aktiverats enligt avtalet och ska som minst motsvara ett sådant obalanspris som avses i artikel 2.16 i EU:s elmarknadsförordning.

Kommentar: Uniper menar att den föreslagna förordningstexten är ottydligt om det avser två olika ersättningar. Ersättning för utebliven tillgänglighet respektive utebliven aktivering. Uniper föreslår följande förtydligande av 13§:

[...] Ersättningen ska baseras på avtalad kapacitet och den tid under vilken resursen inte har tillhandahållits för aktivering enligt avtalet och ska som minst motsvara [...]

15 § En elproduktionsanläggning som omfattas av ett avtal enligt 12 § 2 ska producera el genom användning av

1. *biobränsle som uppfyller hållbarhetskriterierna enligt lagen (2010:598)*
2. *om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen,*
3. *geotermisk energi,*
4. *kärnkraft,*
5. *solenergi,*
6. *vattenkraft,*
7. *vindkraft, eller*
8. *vågenergi.*

Kommentar: För en anläggning som eldar biobränsle kan det av tekniska skäl behövas fossila bränslen vid uppstart och nedstängning. Med utgångspunkt i skrivningen ovan tolkar Uniper förordningen på så sätt att biobränsle endast är ett krav när anläggningen producerar el. Det vill säga inte ett krav vid uppstart och nedstängning.

16 § Svenska kraftnät ska vid upphandling av resurser enligt denna förordning utvärdera vilket anbud som är det mest fördelaktiga baserat på det bästa förhållandet mellan pris och kvalitet. Med kvalitet ska avses aktiveringstid.

Kommentar: Uniper anser att även repeterbarhet, lämplighet samt förmågan till kort/begränsad aktiveringstid bör vägas in i utvärderingen av kvalitet enligt 16§. Detta bör också framgå tydligt av förordningstextens lydelse.

17 § Svenska kraftnät ska värdera pris per

1. *enhet tillgänglig kapacitet,*
2. *aktivering, och*
3. *enhet levererad energi vid aktivering.*

Kommentar: Enligt Uniper bör också pris vid tillfälligt förkortad aktiveringstid vägas in.

18 § När Svenska kraftnät utvärderar ett anbud, ska aktiveringstiden ges en viktning på högst 30 procent.

Kommentar: Uniper menar att det i stället bör vara "kvalitet" (inklusive repeterbarhet och lämplighet) som viktas högst 30 %.

Bilaga 2

Svar på bilagan med frågor för Europeiska kommissionens prövning av den strategiska reserven som ett statligt stöd

1. Är kriterierna för att lämna anbud i den strategiska reserven proportionerliga och lämpliga?

a. Är den maximala aktiveringstid om 14 timmar så som anges i 6 § första stycket första punkten motiverad, och bör aktiveringstiden ingå i utvärderingen av anbudet på det sätt som anges i 16–18 §§?

Svar: Ja, att kräva maximal aktiveringstid om 14 kan vara motiverat för att få in tillräckligt med anbud men Uniper menar att det också bör vara möjligt att premiera förmåga att vid behov erbjuda kortare aktiveringstid än så. I nuvarande effektreserv har Svk möjlighet att beordra anläggningen till 2 timmar beredskap vilket används när det finns förhöjd risk för knapphet.

Ja, aktiveringstid bör ingå i utvärderingen av anbud men det bör inte vara det enda utvärderingskriteriet. Utgångspunkten bör "kvalitet" så som det definieras i 16§ och det bör utöver aktiveringstid inkludera även repeterbarhet, lämplighet samt förmåga till kort/begränsad aktiveringstid.

b. Är uthållighetskravet på 12 timmar som anges i 6 § motiverat?

Svar: Att ställa krav på uthållighet är relevant och motiverat men Uniper anser att 12 timmar är i underkant vilket också bekräftas i promemorian. Av promemorian framgår att analysen av simuleringsresultaten visar att effektbrister som varade 10 till 15 timmar observerades vid flera tillfällen. Det bör beaktas och återspeglas i förordningen. Utöver uthållighet anser Uniper att det är motiverat att också ställa krav på repeterbarhet då behovet av en strategisk reserv kan uppkomma flera dagar efter varandra i samband med uthålligt kallt väder eller störning.

c. Är det krav på efterfrågefleksibilitet som anges i 7 § motiverat?

Svar: Ett sådant krav kan vara motiverat. Men Uniper bedömer att det kan vara svårt att i praktiken visa att ett sådant krav är uppfyllt. Ett sådant krav riskerar att leda till skönsmässighet i bedömningar om det inte framgår tydligare vad som avses med "att det kan antas att resursen annars inte skulle användas".

d. Enligt 9 § kan Svenska kraftnät ställa krav på hur stor kapacitet som ett anbud minst ska avse. Utgör en minsta budstorlek om 20 MW kompletterat med undantag för 25 anbud med minsta budstorlek om 1 MW en lämplig balans mellan möjligheten för alla typer av resurser att delta och administrativ och operativ enkelhet?

Svar: Uniper har svårt att bedöma om kravet på minsta budstorlek innebär en lämplig balans mellan möjligheten för alla typer av resurser att delta och administrativ och operativ enkelhet. Däremot menar Uniper att de resurser som deltar bör vara separata reglerobjekt som kan realtidsövervakas säkerställer en effektiv aktivering och tillämpning.

2. Möjliggör de föreslagna kriterierna för dig som kapacitetsägare att lämna anbud för deltagande i en strategisk reserv med resurs i form av

- a. kraftvärme,
- b. energilager,
- c. förbrukningsflexibilitet, eller
- d. annan icke-fossil kraftproduktion?

Svar: Ja

3. *Innebär möjligheten till fleråriga avtal att flera resurser kan bli aktuella för deltagande i den strategiska reserven, jämfört med enbart årliga upphandlingar för kommande vinter?*

Svar: Uniper bedömer att möjligheten till fleråriga avtal rimligtvis bör innebära att fler resurser kan bli aktuella men det beror naturligtvis på villkoren och detaljerna i övrigt.

4. *Vilken längd på de fleråriga avtalen är mest lämplig (2, 3, 4 eller 5 år) och vad beror det på?*

Svar: Enligt promemorian föreslås en kombination av ettåriga avtal och avtal på två till fem år för att det enligt regeringen förbättrar möjligheterna för flera kapacitetsleverantörer att lämna anbud. Uniper menar att behovet under den första avtalsperioden sannolikt kommer bestå av ettåriga avtal. Däremot bör fleråriga avtal upphandlas parallellt med att de ettåriga avtalen upphandlas under 2025.

I de fall flerårigt avtal ingås och den avtalade starttiden för avtalen ligger 24 månader framåt i tiden anser Uniper att bör det vara möjligt att ingå även ettåriga avtal under mellanperioden i de fall detta är tekniskt möjligt.

Uniper konstaterar att ju längre avtalsperioden är desto större blir möjligheterna att investeringar blir affärsmässigt försvarbara. Den maximalt tillåtna avtalslängden bör istället för 5 år kopplas till den beslutade giltighetstiden för den strategiska reservens i enlighet med elmarknadsförordningen. Om kapacitetsmekanismen exempelvis godkänns för 10 år bör det vara möjligt att upphandla lika långa avtal, det skulle ytterligare förbättra möjligheten att göra nödvändiga investeringar.

5. *Innebär utformningen av den strategiska reserven och de angivna kriterierna att upphandlingen kommer att uppnå en effektiv konkurrens som leder till en korrekt prissättning av bud? (Det kan bland annat bero av vilka typer av resurser enligt fråga 2 ovan som kan förväntas delta i upphandlingen.)*

Svar: Uniper menar att det är svårt att bedöma om den föreslagna utformningen kommer leda till effektiv konkurrens då många faktorer är alltför osäkra. Utöver vilka typer som av resurser som kan förväntas delta är det tex mycket osäkert hur stor mängd kapacitet som upphandlas.

6. *Kan ett förbestämt högsta tak för pris per MW kapacitet baserat på förväntade faktiska kostnader vara ett effektivt sätt att undvika överkompensation av upphandlade resurser, om en effektiv konkurrens inte kan förväntas i en upphandling av en strategisk reserv?*

Svar: Enligt Unipers bedömning är det osäkert. Ett förutbestämt takpris kan dessutom komma att innebära en förhöjd risk att en del resurser inte kommer att kunna delta i upphandlingen.

7. *Är det lämpligt att ta ut avgift för den strategiska reserven för uttagspunkter i SE3 och SE4?*

Svar: Uniper har inte någon åsikt beträffande lämpligheten att utforma avgiften på det föreslagna sättet.

8. *Under vilka timmar på vardagar bör avgiften för den strategiska reserven tas ut? Avgiften kan exempelvis tas ut vardagar mellan klockan 06.00 och 22.00 eller så kan avgiften riktas mot de timmar då risken för effektbrist är störst i syfte att stärka prissignalen för förbrukningsflexibilitet?*

Svar: Uniper har svårt att bedöma utifrån det underlag som finns om avgiftens storlek kan förväntas ha någon betydande prissignal.

9. *Borde det göras andra justeringar av hur avgiften tas ut?*

Svar: -

10. *Finns det en risk att den strategiska reserven finansierar investeringar i energiproduktion med fossila bränslen, exempelvis naturgas?*

Svar: Enligt regeringens förslag ska det inte ställas krav på fossilfria källor på de ettåriga upphandlingarna till skillnad från upphandlingen av de längre avtalen. I dessa fall menar regeringen att Svenska kraftnät bör kunna acceptera alla anbud som innebär en samhällsekonomiskt försvarbar kostnad för att undvika en manuell frånkoppling. Det här är en strategisk fråga för Uniper. Under det första året kommer Uniper av tekniska skäl inte kunna erbjuda fossilfri produktion varför vi inte har någon invändning emot regeringens förslag under åtminstone en inledande tidsperiod. På sikt menar Uniper att det däremot är önskvärt att det finns ett starkt incitament även för resurser som ingår ettåriga avtal att bli fossilfria. Det skulle kunna möjliggöra investeringar med kort återbetalningstid. Utan sådana incitament att ställa om till fossilfri produktion finns en åtminstone teoretisk risk att den strategiska reserven leder till investeringar i energiproduktion med fossila bränslen.

11. *Är de miljökrav som föreslås lämpliga, inklusive krav på att fleråriga avtal bara får tecknas med elproduktion som är fossilfri?*

Svar: På en generell nivå bedömer Uniper att miljökraven är lämpliga eftersom de på ett ändamålsenligt sätt beaktar de tekniska förutsättningar som finns för de resurser som kan ingå i kapacitetsmekanismen.

Vänliga hälsningar,

Johan Svenningsson
VD Sydkraft AB